

ЮРИЙ НИКИТИН ЧОВЕКЪТ, КОЙТО ПРОМЕНИ СВЕТА

Превод от руски: Елка Хаджиева, 1974

chitanka.info

Явно той не бе тукашен. Неуверено въртеше тънката си шия, старателно четеше по ръждивите табели имената на улиците и ги сверяваше с някакво листче.

После се запъти към къщата на Николски. Нямахше съмнение, че идва при него. Човекът се приближи и почука на градинската портичка. Още едно доказателство, че бе дошъл истински гражданин. Всеки абориген просто щеше да дръпне веднъж-дваж бравата, а кучето би възвестило — Ето, навират се всякакви нахалници, ала аз не пускам, старая се, значи. Ако няма куче — влизай в двора смело. По то време стопанинът обикновено е в овощната градинка, унищожава гъсениците, полива, окопава, кастри, привързва — с една дума, занимава се с всекидневната работа на пенсионираните фелдмаршали. А на прозореца и да чукаш, и да не чукаш, все едно. От двора не се чува.

Николски отвори широко прозореца.

— С какво мога да ви бъда полезен? — попита той любезно.

Човекът от изненада трепна. Беше дребно старче с жълто сбръчкано лице и щръкнали уши. Явно, че е очаквал обикновената реакция: някой някъде да чуе потропването, но да реши, че му се е сторило. След третото потропване да почне да търси чехлите си. Най-после да се домъкне до прозореца, но не до този. В края на краищата да изясни кой на кого и защо е нужен и едва тогава да тръгне да търси Николски.

— Та с какво мога да ви бъда полезен? — каза Николски още веднъж, без да остави госта да се опомни.

— Вие ли сте Николски? — попита старецът.

— Аз съм — отговори Николски.

— Писателят-фантаст? — уточни старецът.

— На вашите услуги — каза Николски. — Заповядайте. Да, направо в двора. Вляво е портичката. Впрочем вие току-що чукахте на нея. Нямам куче. Наистина нямам. Ако искате, да ви се закълна?

Все пак излезе да посрещне и да въведе в стаята нечакания посетител. Чудно, защо живеещите в централната част на града се убедени, че тук във всеки двор има вързан на верига най-зъл пес, голям колкото теле.

— Седнете — каза Николски на стареца, като посочи единствения свободен стол. — Свалете си шлифера. Може да го

закачите ето тук. Или тук. Фантастът в мое лице, както и неговият жанр ви предоставят големи възможности.

При постоянната неразбория в стаята шлиферът можеше да бъде закачен където и да е. От това интериорът едва ли щеше да се промени в отрицателна насока. Обаче въпреки гостоприемното посрещане, лицето на посетителя оставаше сковано, дори уплашено, като на обидения заек от детските приказки. Сякаш ей сега щеше да каже: „Може вече да съм ви отегчил? Ако трябва, да си тръгвам?“ Очите му просто блестяха от преклонение.

— Казвам се Леонид Семьонович Черняк — представи се най-сетне старецът, като се поклони официално, после плахо поседна на стола, но не се стърпя — обгърна стаята с любопитен поглед, после плахо се понагласи на крайчеца на стола, почтително се прокашля и каза: — Аз съм страстен любител на фантастика. Колекционер...

„Е слава богу — помисли си Николски. — Почитателят винаги е приятно нещо. Отдавна чакам някой почитател. Омръзна ми всеки, който почука, да пита за пътя към близката пивница или да моли разрешение да използва тоалета. Друг път тъкмо се каниш да обсъдиш с дошлия световните проблеми, а разбираш, че е домоуправителят, който иска да се махнат дивите кестени от неговия участък на улицата. Или пък кварталният ще се заяде да изскубеш буренака край оградата...“

— Кхм-кхм — измънка Черняк и хлътналите му очи се впиха в писателя. — Още веднъж моля да ми простите, че ви откъснах от работа... хиляди извинения... Ако не е тайна, над какво работите сега?

Въпреки съвсем делничния тон, а може би именно поради него, Николски застана нащрек. Обикновено хората, които задават този тривиален въпрос, предполагат, че по такъв начин се приобщават към тайните на творчеството и после при случай се хвалят, че знаят творческите планове на дадена знаменитост. Но изразът върху лицето на стареца беше друго.

— Имам една-две идеи, нищо особено — отговори той небрежно. — Над тях работя.

— Нищо особено?

Старецът кой знае защо се разтревожи. Какво се беше случило? Може да е от ония графомани, дето дебнат за чужди идеи? Горкичките, те сериозно мислят, че е напълно достатъчно да поизменят една стара

идея, за да напишат нов разказ. А всъщност идеята е само ингредиент. Главното са образите, мотивировката, характерите, злободневността...

Николски бодро направи няколко крачки из стаята, за да се разкърши и да даде възможност на посетителя да види и заслужено да оцени плакатите по стените. Особено два от тях. На лавиците с колекционирани книги се белееше разкривено написан лозунг: „Книги за в къщи не се дават“, а на противоположната страна веднага се хвърляше в очи лозунгът: „Съавтори не се търсят“.

— За мен това е много важно — каза старецът и Николски с учудване забеляза упорита нотка в гласа на досега плахия си посетител.

— Много е важно — повтори старецът. — Длъжен съм да зная върху какво работите в настоящия момент. И не само за мен е важно. За цялото човечество!

„Ох боже! — помисли си Николски. — А защо не за цялата галактика?“

— Така че, ако не е тайна — каза старецът очаквателно.

— Темата на разказа е най-обикновена — каза Николски бавно — съвсем обикновена. Над нашата грешна Земя надвисва страшна опасност. Предизвикали са я хората. При тази нова ситуация всеки се държи различно. Разкриват се характери, изявяват се истинските отношения... Това собствено е и цялата сол на разказа...

— В наше време ли става действието? — попита старецът бързо.

— Да.

И старецът започна да бледнее. Отначало кръвта му се отдръпна от повехналите бузи, после от челото, очертаха се торбичките под очите му. Веднага пролича, че е много стар. Бръчките по лицето му станаха пределно резки, също като върху бронзова маска на ацтек.

„Защо ли пък толкова се вълнува?“ — помисли си Николски с неволна досада.

— Вие сте един зъл гений! — каза изведнъж старецът. — Унищожете разказа, докато не е направил куп беди!

— Аха, благодаря. Собствено, това е дори комплимент. Все пак не бездарник, а гений. Макар и зъл.

— Вие още нищо не разбирате! — каза старецът почти яростно. — Идеите на вашите разкази са осъществими!

— Наистина ли? — каза Николски съвсем вежливо. Самият той беше уверен в обратното. — Знаете, за мене главното е психологизмът, философията, вътрешният свят на човека...

Черняк го прекъсна:

— Помните ли разказа „Сега аз зная всичко!“?

Николски кимна утвърдително. Как да не помни собствения си разказ, при това един от най-добрите. Някакъв чудак извършва не много сложен опит, който му дава възможност да вижда интелектуалната сила на мозъка. Той тръгва по улиците и вижда ореол около главата на всеки минувач. Веднага става ясно кой е глупак и кой гений. На времето си разказът вдигна голям шум. Каквото и да казваме, там в твърде рязка форма се говореше че има хора, които не са на мястото си.

— Това е осъществимо! — каза старецът много разпалено.

— Наистина ли? — отново попита Николски съвсем вежливо. А дали гостът му е запознат с поджанровете на фантастиката? Научната основа е задължителна само за „научната фантастика“. Останалите използват научноподобен антураж. Или дори леко минават и без него. Например приключенската, хумористичната, психологическата, алегоричната. Самият той работеше предимно в жанра на алегорията. За всеки е ясно, че задължителното изискване на научна основа просто би зачерквало повечето от разказите. Така и в разказа „Сега аз зная всичко!“ описанието на научния опит беше само една вежлива отстъпка за най-правоверните редактори. А самата идея бе пределно проста: в този свят не всички са на мястото си. Ето един академик — раздуто величие, а до него будкаджия с енциклопедични знания. Минава девойка, която много умело се преструва на горещо влюбена, а отдалече гледа кротка Пепеляшка... Всичко това героят му вижда благодарение на ореола около главите на хората, а пък те нищо не забелязват... Николски използваше ореол, а Лесаж — куция дявол. Все за една и съща цел: да покажат онова, което се изплъзва от човешките очи, да разкрият истинската стойност на човешките отношения.

— Вие не ми вярвате — каза старецът тихо. — В гласа му се долавяше горчивина. — Да, не ми вярвате. Виждам го. По вашия ореол.

Николски се сепна. Старецът го гледаше с тъжна насмешка.

— Да — каза той спокойно. — Аз повторих експеримента, който така ярко е описан във вашия разказ. И получих същия резултат...

— К-к-к-каков резултат?

— Ореол. Вие пак не ми вярвате... Впрочем и аз на ваше място... Но не е трудно да се убедите. Хайде да излезем на улицата.

Той стана пръв и търпеливо чакаше, докато Николски съвсем объркан взимаше ту шлифера си, ту шапката.

— Но това е невъзможно! — най-сетне Николски се опомни. — При мен фантастиката е съвсем условна! Символична!

— Не споря — отговори старецът малко печално. — И Уелс е писал условна фантастика. За разлика от Жул Верн.

Би могъл да добави, че предсказанията на Уелс често са се сбъждали с най-голяма и потресаваща точност, но Николски знаеше това не по-зле от него.

Нещо му подсказваше, че старецът говори истината. В края на краищата, щом писателят е инженер на човешките души, писателят-фантаст трябва да бъде главен инженер на човечеството.

Като сомнамбул излезе подир стареца, заключи вратата, спусна резето на портичката и тръгна редом с госта си, без дори да попита къде отиват.

Черняк иронично поглеждаше забързаните минавачи. Николски смутен подреждаше хаотичните си мисли и се мъчеше да си представи какво ли все пак наблюдава спътникът му ясновидец. И никой нищо не подозира!

— Навсякъде тези нимби — каза старецът с ехидна насмешка. — Мога да съдя за интелектуалната мощ на характера... За мъжеството, страхливостта, упорството... Всичко е отразено в спектъра... Но защо ли ви говоря всичко това? — Той кратко се засмя. — Вие го знаете много по-добре от мен. Нали разказът е ваш! А ето и един нагледен пример за несъответствие. Вижте онова невзрачно човече! Колосален интелект, огромни потенциални възможности, а до него върви чисто и просто един питекантроп с глупашка връзка на точки.

Николски нищо не каза. Край тях минаваха известен специалист по ядрена енергия и постоянният му партньор в риболова — горският надзирател Никифорович. Понеже отиваха за риба докторът на науките беше с брезентови панталони и вехто кожухче. Нормално облеченият

горски редом със светилото на науката изглеждаше като принц от някоя приказка.

— Или погледнете тук — продължаваше старецът. — Виждате ли онази двойка пред павилиончето? Младежът с женска прическа и девойката подстригана като момче? Да можехте да видите само каква небесносиня нимба на невинност и платонична любов блести над това момче и какъв пурпурен облак на чувствена страст се кондензира около неговата избраница! Ох, жалко!

— Защо пък да е жалко за нея? — реши се най-после да каже нещо Николски. — Ние слава богу не живеем в манастир... А в съвременно общество...

От време на време той правеше характеристика на най-интересните според него минувачи, които сновяха нагоре-надолу. Макар че беше потресен, Николски, без да иска, се смайваше от вярно доловените портрети. Безценно нещо е веднага да разбереш какъв е човекът.

— Както виждате — каза старецът, — аз не чаках сто години, за да започна да осъществявам вашите идеи.

— И много ли от тях сте осъществили? — попита Николски. Въпреки старанията си да се владее гласът му трепна.

— Само две. Другите не са по силите ми, пък и нямам средства. Така че не съм опитвал. Е, разните там полети в изкривено пространство, работи, контакти с извънземни цивилизации... но не мога да гарантирам, че като им дойде времето няма да бъдат осъществени и други ваши идеи.

— А коя е втората? Нали сте осъществили две?

— Имате един разказ „Пълноценният“ — припомни му старецът.

— За какво ставаше дума в него? А-а! Един от най-ранните ми разкази. При това на много банална тема. Избавен от съня, човек получава на разположение двадесет и четири часа в денонощието, за да се занимава с любимата си работа: всички са щастливи и пеят от щастие...

— До известна степен е така — съгласи се старецът, — аз чисто и просто повторих цялата методика, описана от вас. И представете си — получи се! И което е най-показателното — никак не се учудих. Всичко значи е правилно: така е написано, точно така е постъпил и доктор Хендловей. Аз не съм първият. Не можех изведнъж да си

втълпя мисълта, че не е имало никакъв доктор Хендловей, че разказът е измислица, че аз съм първият, който е осъществил това в действителност.

— От наивност ли? — измънка Николски.

— Не! — Старецът бързо се обърна към него и дори изтича напред, за да види лицето му. — Не! Наивността тук няма нищо общо, въпреки че, признавам си, понякога аз съм непрактичен по отношение на някои житейски въпроси. Цялата работа е в необикновената жизненост на разказа. Там е главното. Признайте си, съдбата на измислените Ромео и Жулиета не ни ли вълнува повече от случилото се неотдавна бедствие в Бурбонския остров. Спомняте ли си, пишеше във вестниците! Изригнал вулкан, жертви... А ако го беше описал Шекспир?

— Лондон, Бекер стрийт, 109, за мистър Шерлок Холмс — неволно каза Николски. — И досега пристигат писма на този адрес...

— Да, да, това е същото! Цялата работа е в достоверността. Едни пишат писма до знаменития детектив, други искат да дадат под съд Синята брада, а аз повторих опитите от вашите разкази.

— Но те противоречат на съвременната наука!

— На съвременната, да...

Известно време вървяха, без да продумат. После старецът леко докосна ръкава на Николски:

— Работата е там, че вие не сте само писател...

Като видя с какво негодувание се дръпна Николски, старецът здраво сграбчи ръкава му и умолително го погледна в лицето:

— Моля ви, изслушайте ме, оставете възмущението си за после! Иначе ще се объркам. И слушайте ме внимателно. Вие сте талантлив футуролог, макар и сам да не подозирате. Да, преди всичко футуролог, въпреки че имате предостатъчно талант и за литературната страна на въпроса...

— От малък не мога да понасям математиката — призна си Николски, — а футурологията, доколкото съм чувал, е непроходима гора от социологически изследвания, графици, уравнения, изчисления...

— Стоп! — каза старецът. Сега вече го прекъсваше най-безцеремонно, а Николски безволно се подчиняваше на бурния натиск. — Футурологията владее не един метод да надниква в бъдещето. Вие

навярно сте чували само за най-разпространените. Сега има много машини, нали? В бъдеще ще има още повече. Сега са големи, нали? В бъдеще ще бъдат още по-големи. Това е методът на екстраполацията, най-простият и следователно най-разпространеният метод. Между нас казано, глупав метод. Годен само за най-близкото бъдеще. Има и друг — методът за построяване на модели. А вие използвате най-трудния и най-малко изследвания метод — интуитивния. Какво става сега във вашия мозък вие самият не сте в състояние да проследите. А резултатът е великолепен!

Стигнаха пред малка невзрачна къщурка. Старецът спря, потупа се по увисналите джобове, после късогледо се наведе, мъчейки се да улучи ключалката.

— И сте започнали да пишете фантастика — мърмореше той под носа си, като мушкаше ключа. — Естествена подсъзнателна реакция. Да го докажете чрез изчисления не можете, а трябва да се съобщи на света. Как да постъпите? Но ето, че за щастие съществува и такъв клон от литературата като фантастиката...

С гостоприеман жест старецът отвори широко вратата, която ужасно изскърца — заповядайте, чувствувайте се като у дома си, после изведнъж се сети нещо и бързо се вмъкна пръв. Николски чу как мести по пода нещо тежко.

— Само фантастика... — каза Черняк нежно, доловил погледа на Николски. — Моята сила и моята слабост... Нито една библиотека в града няма толкова заглавия... От материална гледна точка да купиш толкова книги съвсем не е трудно. Но да събереш всичко...

На сухите му устни блуждаеше слаба усмивка, дори за миг притвори очи от удоволствие. Навярно си спомняше някоя изгодна размяна или провала на своя съперник колекционер.

Ала Николски жадуваше да изпие чашата до дъно. Той попита:

— А сега вие как сте, като... не спите?

— Не се оплаквам — отговори старецът кратко. — Дължа го на вас. Но понякога в безсънните нощи ми минава през ум, че би било полезно, ако съчинявахте обикновени космически романчета в стила на панаирджийските представления. Е, разни там мутанти похищават в звездолета си блондинки, разни железни диктатори, галактически вампири, кибернетика и какво ли още не... Зашеметяващо, смело! Читателят е в див възторг, макар да знае, че всичко това са измислици

и нищо подобно няма да има. Разбирате ли ме? Много вероятно е да се натъкнете на опасна идея. И тогава все някой, аз не мисля, че вашите разкази действуват така само на мен, тогава някой може да се опита да я осъществи...

Николски усети, че го полазват тръпки. Всичко, което старецът говореше, беше чудовищно, но и напълно реално.

— Върху какво работите сега? — изведнъж отново го попита старецът.

Николски наведе глава. Ами ако наистина?...

— Проблемът за все по-голямото нарастване на мощта — отговори той послушно като ученик в кабинета на директора. — Занимавам се с проблема за все по-голямото нарастване на мощта на отделния човек. За сравнение например можем да си представим, че някой дребен грък се е разгневил на целия свят и е решил да си отмъсти. Какво би могъл да направи той най-много? Да съсече с меча или с брадвата си няколко души, преди гражданите да се опомнят и да съсекат него самия. А виж един картечар в началото на века вече би могъл да изпрати в рая или в ада двадесет-тридесет от царете на природата. Сега обърнете внимание на самолета с атомна бомба на борда. Разгневеният пилот е способен да запокити в небитието цял град. Ами тристепенната термоядрена ракета от порядъка на три-четири беватона? Тя ще заличи от Земята цял континент. Неотдавна в печата се промъкнаха някакви сведения за волфрамова бомба. Една единствена бомба можела да превърне земното кълбо в овъглена главничка. И тъй нататък. Това са етапите на злото, което може да причини един човек.

Върху лицето на стареца застина ужас Той искаше да каже нещо, но се възпря и кимна на Николски да продължава.

— Тези хора — казваше писателят — ще стават все повече и повече. Имам предвид изобщо хората, които се разпореждат с големи мощности. Не е задължително да бъдат военни. Броят на хората, които държат в ръцете си колосални мощности, непрестанно се увеличава. Отначало между тях бяха само физиците, после започнаха да предявяват претенции геолозите и химиците, биолозите и дори метеоролозите. В моя разказ всичко това вече е настъпило. Действието става в наше време. Практически всеки вече има възможността да взриви земното кълбо чрез едно съвсем просто изобретение...

— Нещастнико! — извика старецът. — И вие сте го описали?

— Да — каза Николски отчаян. — Не съм предполагал, че мога да предричам. А редакторът иска научна основа. „Няма защо — казва ми — да съчинявате разни там мистики...“

— Незабавно унищожете разказа. Изгорете ръкописа! Кой ви дава гаранция, че от четирите милиарда хора няма да се намери един маниак, способен да взриви нашата Земя?

Николски захлупи глава върху дланите на скръстените си ръце. Беше пребледнял.

— Късно е — каза той. — Аз мога да изгоря ръкописа, но какво ще спечелим с това? Има и друг вариант — за списанието, той е много по-слаб в художествено отношение, но изобретението там е описано твърде подробно. А броят вече излезе. Кой ден чакам хонорара.

Старецът скочи от мястото си. Като се вълнуваше и кършеше дългите си възлести пръсти, той заснова из стаята. Устните му потрепваха.

— Вие сте успели да пуснете джина на свобода — каза той с отчаян глас — сега го вкарайте обратно в бутилката!

— Как — попита Николски без никаква надежда.

— Това вече е ваша работа! — сопна му се старецът. — Във всеки случай аз не бих могъл и да го пусна на свобода! Вие сте успели да счупите Соломоновия печат, сега се постарайте да ни избавите от заплахата!

— Да ви избавя! Ех, ако можех... Но има закони на човешкото развитие... Направеното веднъж откритие не може да бъде заличено от никого... И с нищо... И никога...

— Но какво да правим тогава?

Николски намери сили безнадеждно да свие рамене:

— Против меча е бил изобретен щитът... — каза той без желание, — срещу куршума — бронята... За самолета — зенитното оръдие...

— Срещу отровата — противоотровата, нали? — досети се старецът. — Клин клин избива, нали?

Николски кимна, нямаше сила да продума. Но не можеше да гледа измъчените очи на стареца, в които блесна надежда.

— Тогава действайте! — викна старецът. — Незабавно!

— Това не е така просто — каза Николски тихо. — Хубавите идеи идват рядко. А по поръчка... Дори не зная дали изобщо е възможно...

— Но сега обстоятелствата са изключителни. Вие сте длъжен!

— Зная...

Той добре разбираше цялата безнадеждност на взетото решение. Само профаните си представят, че да фантазираш е от просто по-просто. Сядай пред пишещата машина и чукай каквото ти дойде на ум. Раз... два — и готово! А всъщност има толкова закони и нито един не може да се пренебрегне. Дори ако са спазени всички възможни изисквания, остават законите на човешката психология. Колкото и да убеждаваме човека, че е по-полезно да ходи пешком, той пак предпочита да се вози. Колкото и да го убеждавахме, че е опасно да скача в движение, пак скачаше, докато изобретиха автоматичните врати...

— Тогава направете ги тези автоматични врати! — каза старецът разпалено.

Николски се сепна от неочакваното вмешателство в хода на мислите му. Не беше забелязал, че е започнал да разсъждава гласно.

— Хрумна ли ви някаква идея? — попита старецът нервно. — Само не пращайте човечеството назад в пещерите! И помнете: в неговото спасяване трябва да се вземат всички възможни мерки! Какво измислихте?...

— А, не — вдигна рамене фантастът. — Нищо интересно. Може би телепатията.

— Телепатията? — каза старецът, недоумявайки. — Какво общо има тук телепатията? Въпреки че... Ако хората знаят мислите си един на друг. То едва ли някой ще намисли нещо лошо... Гениална идея!

— Измишльотини... — каза Николски тъжно. — Вие представяте ли си какъв ще бъде светът, в който всички ще четат взаимно мислите си.

Старецът потрепери, но каза твърдо, дори прекалено твърдо:

— Ала човечеството ще живее!

— Да, но дали изобщо ще поиска да живее? Гордите нарти в подобен случай са предпочели смъртта... Човекът естествено може да има един милион подли мислички, но все пък е достатъчно благороден, за да се срамува от тях. В нашето общество етиката, слава

богу, е достатъчно развита, за да пресече пътя на всяко изобретение, щом то заплашва моралните основи. Така че телепатията няма да влезе в работа...

— Разбирам — каза старецът, като помисли малко, — разбирам, да... Но лично аз бих позволил... неприятно е, разбира се, да се разкриеш като пред лекар с всичките си язви, но трябва да се лекуваш, нали?

— На вашата възраст малцина крият недостатъците си. Всеки ще разбере — всеки ще прости... Може именно в това да се крие житейската мъдрост. А младежите по-скоро ще отложат лекуването дори на най-тежката болест, отколкото да споделят грижата си с околните.

— С околните няма, но с лекарите ще я споделят! — възрази старецът и млъкна, като видя лицето на писателя. Николски бе замрял — мъчеше се да съсредоточи мислите си върху една плаха идея, мярнала се нейде дълбоко в пламналия му мозък. Околните и лекарите... Медицинската комисия, когато получи повиквателна за армията...

Старецът се отдалечи на пръсти. Той видя как се озари лицето на писателя. Това беше достатъчно, за да застане неподвижно и да не помръдва.

— В края на краищата — каза Николски, — може да се премахне и последният нюанс от неудобство. Психолозите или психиатрите могат по принцип да бъдат заменени от диагностична машина... Тогава хората по-малко ще се стесняват... И няма нужда тя да се рови във всичките им мисли.

— Защо — попита старецът, недочакъл обяснението.

— Ами защо? Само глобалните разрушения са страшни за Земята. Големите мощности. Нека в това направление да търси машината. Да оставим на човека дребните прегрешения. Иначе той няма да иска да живее в такъв стерилен свят...

— Ще иска — каза старецът не много уверено.

— Работата не е само в това. Като се стесни търсенето, опасността ще се открива по-бързо. Пък и по-евтино...

Той се огледа наоколо.

— О, вие имате пишеща машина? „Мерцедес“? Нищо, само да не е повредена. Трябва да опитам, нещо май се оформя някъде там,

надълбоко.

Преди той пишеше така, сякаш от разказите му зависи съществуването на цялото човечество.

А сега трябваше да пише още по-добре.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
12/1974 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.